

Avoin kirje Langnetin johtokunnalle: F. Karlsson ja kielitieteen metodologia

Jokin aika sitten joukko Langnetin johtokunnan jäseniä lähetti minulle nimikirjoituksillaan varustetun viestin. Tällaiseen huomaavaisuuteen on toki vastattava. Teen näin nyt kun aikaa on kulunut sen verran, että tapahtumien kulkua voidaan arvioida hieman rauhallisemmissa tunnelmissa.

Lähtökohdan muodostavat seuraavat jaksot kirjastani *What is language? A study in the philosophy of linguistics* (University of Turku: Publications in General Linguistics 8, 2003): “[The sentence] ‘All ravens are black’ is falsified – in principle – by spatiotemporal occurrences, namely non-black ravens” (s. 15). “We are not talking about full-blown and highly abstract scientific theories but about simple generalizations. Surely it would be perverse to claim that we have no idea of how to falsify sentences like ‘All apples are red’, ‘All men are mortal’ or ‘All ravens are black’ (s. 19).

Fred Karlsson on painetussa sanassa mennyt väittämään, että edellä esitetyt sitaatit osoittavat, että minä en ymmärrä falsifikaation käsitettä. Hänen mukaansa esim. valkoinen korppi ei falsifioi lausetta ‘Kaikki korpit ovat mustia’, koska valkoisia korppeja **on olemassa**, tai vihreä omena ei falsifioi lausetta ‘Kaikki omenat ovat punaisia’, koska vihreitä (ja yleisemmin ei-punaisia) omenoita **on olemassa**. Olen julkisesti todennut, että kyseessä on ‘monumentaalinen sekaannus’ (= ‘a monumental confusion’); ks. *SKY Journal of Linguistics* 2005, s. 371.

Syyskuussa 2005 pidin Tampereella Langnet-kontekstissa esitelmän, jossa mm. lyhyesti kommentoin edellä esitettyä teemaa. Eturivissä istuva Karlsson piti tiukasti kiinni kannastaan, ja kun yritin saada häntä myöntämään virheensä – olihan sentään kyseessä opetustilaisuus eikä opiskelijoille saa mielestäni tarjoilla aivan mitä tahansa – hän hoki kolmeen kertaan samalla ylävartaloaan edestakaisin mekaanisesti huojuttaen: “Ornitologi tietää parhaiten, ornitologi tietää parhaiten, ornitologi tietää parhaiten.” Tuijotin häntä ensin mykän ihmetyksen vallassa, hämmästyneenä yhtä paljon siitä mitä hän sanoi kuin siitä miten hän sen sanoi. Sitten kumarruin eteenpäin ja sanoin hitaasti ja painokkaasti: “Hyvä luoja, miten sinä olet **yk-sin-ker-tai-nen**.” Tiedän, että jokainen tervejärkinen ihminen olisi minun sijassani menetelly aivan samoin. (Toisaalta on yleisesti tunnettua, että “terveestä järjestä on kova puute Suomen tämänhetkisessä kielitieteessä”, ks. Kanava 4-5/2004 [= ‘Kielitiede tuuliajolla’], s. 266).

Syyskuussa 2006 suunniteltiin Langnetin metodologia-opetusta. Kielitieteen metodologia sattuu olemaan yksi kolmesta erikoisalastani (muut ovat kielitieteen historia ja kielitypologia), ja juuri tältä alalta minulla onkin esitettävänä kansainvälinen julkaisutuotanto, joka – näin väitän – hakee vertaistaan koko maailman mittakaavassa. (Kehotan lukijoita tarkoin perehtymään 52 nimikettä sisältävään ‘methodology-2’-liitetiedostoon, joka osoittaa, että edellä sanottu ei ole tyhjää puhetta.) Niinpä minusta tuntui nurinkuriselta, että Fred ‘Ornitologi-Tietää-Parhaiten’ Karlsson tarjosi opetussuunnitelmaa, jossa minulla ei ollut mitään

roolia, ja ilmoitin tämän selväsanaisesti. Karlsson protestoi Langnetin johtokunnalle, mutta en ymmärrä millä perusteella. Jos hänellä on kansainvälisiä näyttöjä (vrt. taas ‘methodology-2’-liitetiedosto), tutkimusetiikka vaatii, että hänen on esitettävä ne.

Kun Karlsson alkaa purkaa sydäntään, hän tekee tunneihmisenä sen perusteellisesti. Niinpä hän toi keskusteluun mukaan Suomen kielitieteen lähihistoriaa koskevat erimielisyytemme. Tämä on sinänsä mainio asia. Olen vakaasti sitä mieltä, että Karlsson on useissa eri yhteyksissä antanut tästä ajanjaksosta tulkinnan, joka on fundamentaalisesti virheellinen. Asiaa koskevan dokumentaation ja argumentaation olen esittänyt ensisijaisesti artikkelissa ‘Myytti Suomen kielitieteen suuresta murroksesta’ (= ss. 47–61 kirjassa *Kielitieteen kääntöpuoli* [Turun yliopisto: Yleisen kielitieteen julkaisuja 2, 1999]). Lukekaa ja vakuuttukaa.

Lopuksi toivotan rauhallista joulua.

Esa Itkonen

[Edellä mainittu *What is language?* -teokseni on sittemmin käännetty tarkistettuna ja laajennettuna versiona espanjaksi: *Qué es el lenguaje? Introducción a la filosofía de la lingüística* (Madrid: Biblioteca Nueva, 2008)]